

Kemiallisten kasvinsuojelutöiden omavalvontasuunnitelman lomakepohjan täyttöohje

Huom! Ohjeeseen on merkitty sinisellä tähdellä (*) tiedot, jotka lainsäädännön mukaan vähintään on huomioitava.

YLEISTÄ

Omavalvontasuunnitelman laatiminen kemiallisille kasvinsuojelutöille perustuu hyvän kemikaalien käsittelykäytännön mukaiseen toimintaan ja Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukesin ohjeistukseen. Laki kasvinsuojeluaineista (1563/2011, 7 luku, 31 §) edellyttää, että valvontaviranomaisella sekä valtuutetuilla tarkastajilla on oikeus saada toimijalta valvontaa varten välttämättömät tiedot ja asiakirjat.

Omavalvontasuunnitelma kokoaa vaadittavat tiedot yhteen.

Kasvinsuojelutöiden tekijä:

- laatii kirjallisen omavalvontasuunnitelman
- noudattaa omavalvontasuunnitelmaa
- dokumentoi omavalvontasuunnitelman toteutumista
- pitää omavalvontasuunnitelman ajan tasalla.

Kasvinsuojelutöiden tekijällä on riittävät ja oikeat tiedot toteuttamastaan kasvinsuojelutyöstä.

Tekijä tuntee:

- kasvinsuojelutöihin liittyvät terveysvaarat
- lain kasvinsuojeluaineista mukaisten vaatimusten kannalta tarkastettavat kohdat toiminnassaan
- mahdolliset vaarat, jotka liittyvät kasvinsuojelutöiden eri vaiheisiin, kuten kasvinsuojeluaineisiin, niiden kuljetukseen ja varastointiin sekä kasvinsuojeluaineseosten tekemiseen ja levitykseen.

(Katso tarkemmin ohjeen *Kohta 2) Kasvinsuojelutöistä vastuussa olevat henkilöt.*)

Vaaroja voivat olla esimerkiksi:

- kemialliset jäämät
- kasvinsuojeluaineen joutuminen ympäristöön
- tuulikulkeumat
- säilytettävien kasvien vioittuminen
- työturvallisuusriskit
- kasvinsuojeluaineiden päätyminen väärin käsiin.

Omavalvontasuunnitelmassa kuvataan tarkastettavat työvaiheet ja niihin liittyvien riskien hallinta.

Tarkastettavia kohtia voidaan valvoa ja tarpeellisten toimenpiteiden avulla poistaa vaara tai vähentää vaaran esiintymisen todennäköisyyttä. Tyypillisiä tarkastettavia työvaiheita ovat:

- kasvinsuojeluaineiden valinta
- kasvinsuojelutöiden ajoittaminen
- kasvinsuojeluaineiden sekoittaminen
- kasvinsuojeluaineiden levittäminen
- kasvinsuojeluaineiden varastointi
- ylijäämäseosten ja vanhentuneiden kasvinsuojeluaineiden hävittäminen.

Tarkastettävien kohtien tavoitetasot ja poikkeamarajat määritetään:

- kasvinsuojeluaineiden käyttöturvallisuustiedotteissa ja tuoteselosteissa
- kohdekohtaisissa suunnitelma-asiakirjoissa
- tarvittaessa tilaajan kanssa erikseen.

Tarkastettavia asioita ovat muun muassa:

- kasvinsuojeluaineiden varastointilämpötila
- kasvinsuojeluaineseosten pitoisuudet
- suojaetäisyydet mm. vesistöihin, leikkipaikkoihin, ruoantuotantoalueisiin tms.
- varoaika.

HUOM! Ilmoita havainnot:

- karanteenituhoojista Ruokaviraston verkko-osoitteessa <https://www.ruokavirasto.fi/viljelijat/kasvintuotanto/kasvinterveys/kasvintuhoojat/karanteenituhoojat/>
- EU:lle tai kansallisesti haitallisista vieraslajeista Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukseen (ELY-keskus) verkko-osoitteessa <http://www.vieraslaajat.fi/fi/content/ilmoita-havaintosi>.

KOHTA 1) PERUSTIEDOT

Toimija päivittää omavalvontasuunnitelman ajan tasalle, jos lainsäädännössä, toiminnassa, olosuhteissa tai tuotteissa tapahtuu muutoksia.

Toimija kirjaa näkyviin muun muassa,

- kuka on laatinut omavalvontasuunnitelman
- milloin omavalvontasuunnitelma on laadittu
- milloin omavalvontasuunnitelma on päivitetty, kuka päivityksen on tehnyt ja mitkä kohdat suunnitelmasta on päivitetty.

KOHTA 2) NOUDATETTAVAT ASIAKIRJAT

Toimija sitoutuu noudattamaan työkohteelle laadittuja suunnitelma-asiakirjoja ja tilaajan kanssa erikseen sovittuja toimenpiteitä ja laatuvaatimuksia sekä edellisten puuttuessa yleisiä laatuvaatimuksia.

Kirjataan näkyviin muun muassa,

- mitkä kohdekohtaiset suunnitelma-asiakirjat ovat työkohteessa käytössä
- mitä yleisiä laatuvaatimuksia noudatetaan
- mitä poikkeuksia on sovittu tilaajan kanssa esimerkiksi kasvinsuojelutöiden rajoituksiin tai laatuun liittyen.

KOHTA 3) KASVINSUOJELUTÖISTÄ VASTUUSSA OLEVAT HENKILÖT

Toimija nimeää omavalvonnän vastuuhenkilön, jolla on riittävä koulutus tehtävän hoitamiseen onnistuneesti. Kasvinsuojeluinventointi tarvitaan ostettaessa ja käytettäessä ammattikäyttöön tarkoitettuja kasvinsuojeluaineita tai jos kasvinsuojeluaineiden käyttö on ammattimaista. Lisäksi on suositeltavaa, että ruiskutus päätöksen tekijällä on kasvinsuojeluinventointi.

Kirjataan näkyviin muun muassa,

- kuka on vastuussa omavalvonnasta organisaatiossa
- ketkä ovat työprosessin eri työvaiheiden vastuuhenkilöt ja heidän sijaisensa
- onko henkilöstöllä työprosessiin liittyvät pätevyudet * ja osaaminen ajan tasalla.

Lisätiedot:

- Kasvinsuojelukoulutus ja -tutkinto, Tukesin verkkosivut <http://www.tukes.fi/fi/Toimialat/Kemikaalit-biosidit-ja-kasvinsuojeluaineet/Kasvinsuojeluaineet/Kasvinsuojelukoulutus-ja--tutkinto/>.

KOHTA 4) HENKILÖSTÖN PEREHDYTYS OMAVALVONTASUUNNITELMAAN JA TYÖPROSESSIIN

Toimija perehdyttää henkilöstön omavalvontaan ja kasvinsuojelutöiden työprosessiin.

Kirjataan näkyviin muun muassa,

- miten henkilöstö perehdytetään omavalvontasuunnitelmaan, työprosessiin, kasvinsuojeluaineiden levitysvälineistöön, suojainten käyttöön, työkohteen asiakirjoihin ja työkohteeseen
- miten henkilöstön perehdytys dokumentoidaan
- poikkeamatilanteissa korjaavat toimenpiteet.

Huom! Jos toimijalla on erilliset kasvinsuojelutöiden perehdytysohjeet, voidaan tässä kohtaa viitata niihin.

KOHTA 5) KASVINSUOJELUTÖIDEN SUUNNITTELU

Toimija suunnittelee kasvinsuojelutöihin liittyvät aikataulut, työmenetelmät, resurssit, hankinnat, työturvallisuus- ja ympäristönsuojelutoimenpiteet sekä jätehuollon. Kasvinsuojelun suunnittelun perustana ovat kohteen kunnossapidon tuntemus sekä aikaisempien vuosien kasvintuhoojien tarkkailutiedot. Suunnittelun tukena käytetään kasvinsuojelun kirjanpitoa (katso *kohta 10. Kasvinsuojeluaineeseoksen levitys*).

Jos kasvintuhoojia voidaan torjua tyydyttävästi käyttämällä biologisia, fysikaalisia, mekaanisia tai muita kuin kemiallisia menetelmiä, niitä käytetään ennen kemiallisia menetelmiä. Kasvinsuojelutoimenpiteiden käynnistäminen perustuu kasvintuhoojien seurantaan ja määritelyjen kynnsarvojen ylitykseen. Toimija hankkii tarvittavat luvat ja tilaajavastuulain mukaiset selvitykset. Työprosessi on lain vaatimusten, suunnitelma-asiakirjojen, tilaajan ohjeiden tai edellisten puuttuessa yleisten laatuvaatimusten (Alueurakoinnin yleinen tehtäväluettelo/ KiinteistöRYL/ VHT) mukainen.

Kirjataan näkyviin muun muassa,

- miten töiden suunnitteluun liittyvät työvaiheet hoidetaan ja dokumentoidaan
- mitkä ovat kasvintuhoojien seurantamenetelmät
- mitkä ovat kasvintuhoojien kynnsarvot (jos sellaiset on määritelty)
- poikkeamatilanteissa korjaavat toimenpiteet.

KOHTA 6) KASVINSUOJELUAIINEIDEN VALINTA, HANKINTA, KULJETUS, VARASTOINTI JA HÄVITYS

Toimija valitsee, hankkii, varastoi, kuljettaa ja tarvittaessa hävittää kasvinsuojeluaineet asianmukaisesti. Kasvinsuojeluaineet ovat lain vaatimusten, suunnitelma-asiakirjojen ja tilaajan ohjeiden mukaiset. Jakelijan on huolehdittava siitä, että kasvinsuojeluaineiden ostajille annetaan riittävät tiedot kasvinsuojeluaineiden asianmukaisesta ja kestävästä käytöstä sekä kasvinsuojeluaineiden käyttöön liittyvistä riskeistä ja riskienvähennystoimista. Ainoastaan kasvinsuojeluainerekisterissä olevia kasvinsuojeluaineita saa myydä ja käyttää. Jos kasvinsuojeluaineet ovat säädösten tai määräysten vastaisia tai eivät muuten täytä asetettuja laatuvaatimuksia, niitä ei oteta vastaan eikä niitä käytetä. Toimijan tulee tietää, keneltä hän on hankkinut käyttämänsä kasvinsuojeluaineet. Lisäksi tulee tietää kasvinsuojeluaineiden hankkimis- ja toimittamisajankohdat. Näiden pakollisten tietojen lisäksi suositellaan, että toimijoilla on tietoa hankituista kasvinsuojeluainemääristä ja -eristä.

Vanhentuneita kasvinsuojeluaineita ei käytetä. Vanhentuneet kasvinsuojeluaineet toimitetaan kuntien järjestämään ongelmajätekeräykseen tai valtakunnalliselle ongelmajätelaitokselle. Tyhjät myyntipakkaukset hävitetään myyntipakkausten päällyysmerkinnöissä olevien ohjeiden mukaan.

Kirjataan näkyviin muun muassa,

- mitkä ovat käytettävien kasvinsuojeluaineiden tehoaine, tuotenimi, määrä ja käyttötarkoitus *
- kuinka paljon kasvinsuojeluainetta käytetään (esimerkiksi kg/ha) *
- mistä kasvinsuojeluaineet hankitaan *
- kuka/ketkä ovat kasvinsuojeluaineiden toimittajat *
- mitkä dokumentit saadaan kasvinsuojeluaineiden mukana
- ovatko kasvinsuojeluaineet tilaajan hyväksymät
- kuuluvatko kasvinsuojeluaineet kasvinsuojelurekisteriin *
- ovatko kasvinsuojeluaineet kohteeseen sopivat
- miten kasvinsuojeluaineiden kuljetukseen liittyvät työvaiheet hoidetaan
- miten kasvinsuojeluaineiden varastointiin liittyvät työvaiheet hoidetaan ja dokumentoidaan
- miten kasvinsuojeluaineet hävitetään ja niiden hävitys dokumentoidaan
- poikkeamatilanteissa korjaavat toimenpiteet.

Lisätiedot:

- Kasvinsuojeluainerekisteri, Tukesin verkkosivut <http://www.tukes.fi/fi/Rekisterit/Kasvinsuojeluainerekisteri/>.
- Käyttöturvallisuustiedote, Tukesin verkkosivut <http://www.tukes.fi/fi/Toimialat/Kemikaalit-biosidit-ja-kasvinsuojeluaineet/Kayttoturvallisuustiedote/>.

KOHTA 7) KASVINSUOJELUAIINEIDEN LEVITYSVÄLINEIDEN VALINTA, HUOLTO, SÄILYTYS JA TARKASTUS

Toimija valitsee, huoltaa, säilyttää ja testaa kasvinsuojelutyössä käytettävät levitysvälineet. Levitysvälineet huolletaan käyttöohjeen mukaan. Kasvinsuojeluaineita saa levittää vain tähän tarkoitukseen sopivilla, hyväkuntoisilla ja turvallisilla välineillä. Levitysvälineet on puhdistettava käytön jälkeen. Ammattimaiseen kasvinsuojeluaineiden levitykseen saa käyttää vain levitysvälineitä, joiden asianmukainen toiminta on varmistettu säännöllisin väliajoin testaamalla. Levitysvälineet testataan Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukesin ohjeiden mukaan. Testausvelvoite ei koske kannettavia laitteita

tai reppuruiskuja. Jos kasvinsuojeluaineiden levitysvälineet ovat säädösten tai määräysten vastaisia tai eivät muuten täytä asetettuja laatuvaatimuksia, niitä ei käytetä.

Kirjataan näkyviin muun muassa,

- mitä levitysvälineistöä työkohteessa käytetään
- onko levitysvälineistö ehjä *
- miten levitysvälineistö huolletaan ja testataan *
- miten levitysvälineistön huollot ja testaukset dokumentoidaan *
- miten levitysvälineistö kuljetetaan ja säilytetään työkohteessa
- miten levitysvälineistö varastoidaan
- poikkeamatilanteissa korjaavat toimenpiteet.

Huom! Jos toimijalla on erilliset työohjeet kasvinsuojeluaineiden levitysvälineiden käsittelyyn, huoltoon, tarkastukseen tai säilytykseen, voidaan tässä kohtaa viitata niihin.

Lisätiedot

- Levitysvälineiden testaus, Tukesin verkkosivut <http://www.tukes.fi/fi/Toimialat/Kemikaalit-biosidit-ja-kasvinsuojeluaineet/Kasvinsuojeluaineet/Levitysvälineiden-testaus/>
- Maa- ja metsätalousministeriön asetus (4/2016) kasvinsuojeluaineiden levitysvälineille asetettavista vaatimuksista, levitysvälineiden testauksesta ja levitysvälineitä koskevasta riskien arvioinnista
- Tukes-ohje 13/2016 Kasvinsuojeluaineiden vaakapuomiruiskujen testausohje
- Tukes-ohje 14/2016 Puiden ja pensaiden ruiskutuslaitteiden testausohje
- Tukes-ohje 15/2016 Kiinteästi asennettujen ja osaksi liikuteltävien ruiskujen testausohje.

KOHTA 8) KASVINSUOJELUTÖIDEN SUOJAINTEN VALINTA, HANKINTA, HUOLTO JA VARASTOINTI

Toimija valitsee, huoltaa, varastoi ja testaa kasvinsuojelutyössä käytettävät suojaimet. Suojaimet huolletaan ja testataan käyttöohjeen mukaan. Kasvinsuojelutöissä käytetään henkilökohtaisia suojavälineitä- ja vaatteita, joita ei käytetä muissa töissä. Jos suojaimet ovat säädösten tai määräysten vastaisia tai eivät muuten täytä asetettuja laatuvaatimuksia, niitä ei käytetä. Rikkoutuneet ja huonokuntoiset ja vanhentuneet suojaimet vaihdetaan uusiin ennen kasvinsuojelutöiden aloittamista. Henkilösuojainten valinnasta ja käytöstä on määrätty työturvallisuuslaissa ja valtioneuvoston päätöksessä henkilönsuojainten valinnasta ja käytöstä työssä.

Kirjataan näkyviin muun muassa,

- mitä suojaimia työkohteessa käytetään
- ovatko suojaimet ehjä *
- miten suojaimet huolletaan ja testataan *
- miten suojainten huollot ja testaukset dokumentoidaan *
- miten suojainten viimeinen käyttöpäivämäärä huomioidaan ja dokumentoidaan *
- miten suojaimet kuljetetaan ja säilytetään työkohteessa niin, etteivät ne vaurioitu ja että ne säilyvät puhtaina ja käyttöturvallisina
- miten suojaimet varastoidaan
- poikkeamatilanteissa korjaavat toimenpiteet.

Huom! Jos toimijalla on erilliset työohjeet suojainten käsittelyyn, huoltoon, tarkastukseen tai säilytykseen, voidaan tässä kohtaa viitata niihin.

Lisätiedot

- Työturvallisuuslaki 738/2002. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2002/20020738>.
- Valtioneuvoston päätös henkilönsuojainten valinnasta ja käytöstä työssä 1407/1993. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1993/19931407>.

KOHTA 9) KASVINSUOJELUTÖISTÄ TIEDOTTAMINEN

Toimija tiedottaa kohteen asukkaita ja käyttäjiä kasvinsuojelutöistä ajoissa. Tiedotteessa kerrotaan kasvinsuojelutöiden ajankohta, kesto, mahdolliset poikkeusjärjestelyt työn aikana, kuka työn toteuttaa ja keneltä saa lisätietoja. Lisäksi ilmoitetaan käytetty tehoaine, sen varoaika ja mahdollinen suojavyöhyke.

Kirjataan näkyviin muun muassa,

- mitä tiedottamismenetelmiä käytetään *
- mikä on tiedotusajankohta
- miten tiedotus tehdään suunnitelmallisesti ja oikea-aikaisesti
- poikkeamatilanteissa korjaavat toimenpiteet.

Huom! Jos toimijalla on erilliset työohjeet kasvinsuojelutöistä tiedottamiseen, voidaan tässä kohtaa viitata niihin.

KOHTA 10) KASVINSUOJELUAINESEOKSEN VALMISTUS

Toimija varmistaa, että kasvinsuojeluaineen valmistus tehdään asianmukaisesti huomioiden henkilö- ja ympäristöturvallisuuteen liittyvät seikat.

Kirjataan näkyviin muun muassa,

- miten kasvinsuojeluaine ja laimennusvesimäärä annostellaan oikein *
- miten työskentely tehdään turvallisesti *
- miten suojaimia käytetään *
- miten ensiapuvälineet ovat saatavilla
- miten imeytysaine on saatavilla
- miten dokumentointi tehdään
- poikkeamatilanteissa korjaavat toimenpiteet.

Huom! Jos toimijalla on erilliset työohjeet kasvinsuojeluaineseoksen valmistukseen, voidaan tässä kohtaa viitata niihin.

KOHTA 11) KASVINSUOJELUAINESEOKSEN LEVITYS

Toimija varmistaa, että kasvinsuojeluaineen levitys tehdään asianmukaisesti huomioiden henkilö- ja ympäristöturvallisuuteen liittyvät seikat. Kasvinsuojelutyöt tehdään lain vaatimusten, työkohteen suunnitelma-asiakirjojen, tilaajan ohjeiden tai edellisten puuttuessa yleisten laatuvaatimusten

(Alueurakoinnin yleinen tehtäväluettelo / KiinteistöRYL / VHT) mukaan. Kasvinsuojelutöistä pidetään kirjanpitoa, johon merkitään tiedot kasvinsuojeluaineiden käytöstä ja kasvintuhoojien esiintymisestä.

Lainsäädännön mukaan kirjanpidossa ilmoitetaan käytetty kasvinsuojeluaineen määrä pinta-alaa kohti. Kirjanpidon perusteella voidaan tarkistaa, miten hyvin toteutetut kasvinsuojelutoimet ovat onnistuneet.

Kirjataan näkyviin muun muassa,

- miten käsiteltävä alue rajataan ja merkitään
- miten työskentely tehdään turvallisesti *
- miten suojaimia käytetään *
- miten ensiapuvälineet ovat saatavilla
- miten imeytysaine on saatavilla
- miten ylijäämäseos hävitetään *
- miten levitysvälineet pestään *
- miten käsittelyn vaikutusta ja tehokkuutta seurataan
- miten dokumentointi tehdään *
- poikkeamatilanteissa korjaavat toimenpiteet.

Huom! Jos toimijalla on erilliset työohjeet kasvinsuojeluaineseosten levitykseen ja käsittelyyn, voidaan tässä kohtaa viitata niihin.

KOHTA 12) ASIAKIRJOJEN SÄILYTYS

Toimija säilyttää omavalvontaan liittyvän kirjanpidon, joka sisältää omavalvontasuunnitelman todentamiseksi tarpeelliset tallenteet omavalvonnän toteuttamisesta, siihen liittyvistä mittauksista, tutkimuksista ja selvityksistä sekä suoritetuista korjaavista toimenpiteistä ja ilmoituksista viranomaiselle.

Omavalvontasuunnitelma ja siihen liittyvä kirjanpito, jotka voivat olla kokonaan tai osittain sähköisiä asiakirjoja, säilytetään siten, että ne ovat valvontaviranomaisen ja työmaanvalvojan tarkastettavissa.

Ammattikäyttäjän pitää säilyttää kasvinsuojelutöiden kirjanpitoa vähintään kolmen vuoden ajan tehtyjen kasvinsuojelutoimenpiteiden jälkeen.